

Thematisch werken in een lees- en schrijfgroep

1 september 1990

Auteur: Kristin Van Tulder

Volume: 20

Nummer: 1-2

Pagina's: 61-68

Documenten

- [vonk_jrg20_014.pdf](#)

thematisch werken in een lees en schrijfgroep kristin van tulder alfabetisering wil meer dan mensen louter leren lezen en schrijven door mensen bijeen te brengen in lees en schrijfgroepen wil alfabetiseren in het analfabeet zijn om te rekken aan een individuele schuld het analfabetisme wordt zo geplaatst in een maatschappelijke context in welk milieu je geboren bent het beroep van je ouders familiale omstandigheden het onderwijs en de schoolintegratie bepalen wie je uiteindelijk zal worden en welke je functie zal zijn in deze maatschappij alfabetisering wil via de lees en schrijfvaardigheid mensen laten zoeken naar inzicht in hun eigen levenssituatie dit met de bedoeling dat mensen hun eigen lot kunnen in handen nemen alfabetisering wil werken aan de emancipatie van iedere deelnemer aan een lees en schrijfgroep alfabetisering wil ook mensen strijd tegen educatieve achterstelling die bewust maken van hun eigen een proces waarbij mensen geen of geen kunnen cursisten hebben in passende mogelijkheden gekregen heb hun leven heel wat negatieve ben om te leren wat ze nodig hebben wat feedback gehad en zo hun structureel en cultureel bepaald is deze zelfvertrouwen vergroten in de strijd is tevens een strijd tegen armoede situaties die voor hen problemen geven en bestaan-sonzekerheid alfabetisering wil niet alleen een vangnet alfabetisering heeft zich om haar doel zijn voor mensen die uit de boot gevallen stellingen te realiseren geïnspireerd op de zijn door haar kritische kijk op de maat maatschappijkritische visie van freire en schappij en het analfabetisme wil alfabetiseren de taalvisie van freinet en smith sering mensen sensibiliseren voor dit probleem alfabetisering wil ook werken aan de freire preventie van het analfabetisme hieruit blijkt dat een globale aanpak paulo freire is een zuidamerikaanse vereist wordt om de strijd tegen het anal bevrijdingspedagoog met de volgende alfabetisme tot een goed einde te brengen maatschappijvisie er zijn kansongelijke de strijd tegen het analfabetisme is een den tussen groepen analfabeten zitten sep okt 1990 nummer 1 2 20 e jaargangnew individueel en maatschappelijk in afhan tekst codificatie dit geeft een kelijkheidssituaties ze waden door an gevoel van onderlinge solidariteit deren bepaald dit leidt tot een subject er wordt hier gezocht naar gemeen object ver-

houding subject bepaalt schappelijkheden en dit wordt algeme voor anderen heeft de macht en beslist ner bekeken situaties waarin mensen de onderdrukker object ondergaat be ondergedompeld zijn worden tot pro slissingen wordt bepaald heeft geen bleem gemaakt problematiseren macht de onderdrukte dit doet zich voor dit leerproces leidt tot meer bewust in individuele verhoudingen b v man zijn in een bepaald domein en moet vrouw lexaar leerling en in maatschappe resulteren in anders gaan handelen lijke verhoudingen b v werkgevers actie het moet tevens het zoeken van werknemers mannen vrouwen zo wordt alternatieven voor de eigen levens mensen hun menswaardigheid ontnomen situatie stimuleren grensverleggend en de mogelijkheid om zichzelf te bepa ervaringen van de groep zijn het len zo ontstaat de cultuur van het zwij vertrekpunt en zodoende kunnen nieu gen apathie we ervaringen opgedaan worden alfabetisering wil bijdragen tot een verandering in de houding van subject object naar subject subject gelijkwaardigheid freinet lees en schrijfgroepen willen een oefen terrein zijn voor deze houding van gelijk freinet pedagoog geeft door zijn waardigheid er is daarom een dialoog taalvisie in het onderwijs een visie op de nodig tussen deelnemers en begeleiders maatschappij en de daaruit voortvloei de deelnemer is wetend ervaringen en ende veranderingen het onderwijs heeft geen voorwerp van kennisoverdracht als functie jongeren greep te laten krijgen op hun eigen leven actief ingrijpen en om zijn doel te bereiken gebruikt freire handelen de volgende werkwijze in verschillende freinet gebruikt de volgende werkwijze stappen om zijn doel te bereiken kijken naar de ervaringen en hun ervaringen staan centraal context in de leefwereld van de deel ieder heeft een eigen verantwoor nemers dit vraagt een vooronderzoek delijkheid deze gegevens worden in de groep gelijkwaardigheid van begeleider en gebracht deelnemer deze ervaringen zijn fundamenteel schrijven en lezen komen vanuit een grenssituaties hier worden thema s behoefte gehaald die veel betekenen in de eigen teksten en taal gebruiken van de leefsituatie van de deelnemers deelnemers om die thema s bespreekbaar te technische oefeningen zijn geen doel maken worden ze omgezet in een ab op zich stracte vorm case zo wordt de eigen deelnemer bepaalt eigen tempo werkelijkheid van de deelnemer terug geen gebruik maken van een methode voorgelegd en kunnen ze hun eigen positieve benadering van de deel ervaringen hieromtrent inbrengen b v nemer als code een foto een woord een alle lezen is begrijpend en kritisch 1 20 e jaargang nummer 1 2 sep okt 1990 thematisch werken de relati e tussen het dagelijks leven en de maatschappij maatschappelijke verbanden handelingsgericht ervaringsleren het is dus een situatie gerichte aanpak d w z dat kennis en vaardigheden aange vanuit de subjectieve belevingswereld leerd worden om toe te passen in de eigen levenssituatie waar het probleem ervaringen van deelnemers gaat men zich voordoet een relatie zoeken met hun leerbehoeften ervaringsleren gebeurt in groep het is deze leeren kunnen betrekking heb tevens een oefenterrein voor sociale vaar ben op concrete vaardigheden waar ze digheden van deelnemers zoals luisteren het moeilijk mee hebben in dagelijkse argumenteren omgaan met informatie situaties en op hun persoonlijkheids zelfstandigheid besluitvorming ervarin vorming kritiek kunnen en durven geven gen worden geselecteerd tot kernvragen opkomen voor jezelf inzicht hebben deze leervragen worden omgezet tot leer ervaringsleren is

dus een leermodel dat doelen met zeker een minimale doel leervragen en hun context tot leerstof stelling voor iedere deelnemer dit zou heeft de context van die leervragen doet moeten resulteren in een grotere maat zich voor op verschillende niveaus schappelijke weerbaarheid zelfzekerder mondiger minder angst de deelnemers 1ste niveau is de situatie waar de hebben hun eigen verantwoordelijkheid in leervraag zich voordoet waarom waar hun leerproces waar ze actief bij be toe trokken zijn 2de niveau is de beleving als onder liggende leervraag gevoelsmatig angst schaamte thematisch werken 3de niveau is het maatschappelijke en structurele aspect inzicht verantwoord dit is de concrete organisatievorm voor delijkheid dit heeft te maken met het leerproces van cursisten in de loop het problematiseren van de ervaringen der jaren is er een evolutie merkbaar bin d i het optillen van individuele erva nen alfabe tisering met betrekking tot the ringen naar het collectieve niveau matisch werken in de klassieke opvatting van thematisch er worden geen bepaalde leerdoelen op werken gaat men uit van een gemeen voorhand vastgelegd maar de leervragen schappelijk thema dat leeft binnen de van de deelnemers staan centraal dit groep daarin worden educatieve activi leermodel leidt naar een open program teiten ontplooid binnen de context van matie en is handelingsgericht de deelnemers wordt er gezocht naar een de relatie tussen de ervaringen van de gemeenschappelijke noemer waarin men deelnemers en wat in de groep geleerd de concrete leervragen van de deelne wordt is belangrijk mers probeert te integreren cursisten de relatie tussen wat geleerd wordt in hebben behoefte aan het bruikbare en de groep en het leren buiten en na de toepasbare in hun dagelijkse situaties er groep durven vragen stellen proble moet een duidelijk verband bestaan tus men oplossen sen hun leven en hun leren sep ukt 1990 nummer 1 2 20 e jaargangyow in het model van free wordt het 1 werkwijze handelingsmoment uitgesteld en komt de nadruk vooral te liggen op de ervaringen men vertrekt van de functionele leer inventariseren problematiseren in dit vragen van deelnemers proces herkennen deelnemers zich niet altijd te abstract te veel prat en te weinig a inventarisere n doen zij zien het leren als een middel tot van de functi onele lee rvragen verbetering van hun eigen situatie het vooronderzoek is hierin belangrijk in deelnemers zien het leren dikwijls als een het instapgesprek wordt gezocht naar technische vraag naar lezen en schrijven mogelijke leervragen van cursisten in de zoals op school maar werken aan oriënteringsfase gaat de begeleider daar taalvaardigheden los van de dieper en uitgebreider op in gebruikerssituatie is zinloos binnen de leervraag moet bestaan in de situatie alfabetisering wordt meer en meer van de deelnemers b v een cheque leren gekozen om te vertrekken vanuit invullen als de cursist geen bankrekening functionele leervragen van cursisten en heeft is niet zinvol het handelingsmoment niet enkel op het voor iedere deelnemer heeft die leervraag einde van het leerproces in te schakelen niet dezelfde functie b v een cheque handelingsgerichte leervragen worden kunnen gebruiken geeft onafhankelijkheid dus gethematiseerd het is een leren in in de relatie of zelfstandigheid om echt functie van het dagelijkse leven van de functioneel te zijn moet er geoefend deelnemer worden in de realiteit thematisch werken is dan een leermodel deelnemers hebben het moeilijk om hun dat tegemoet komt aan de prioritaire leervragen concreet te maken de bege taaltech-

nische vragen en de leider ster heeft hier een sturende taak noodzakelijke situatie gerichte aanpak de integratie van de functionele lees en hij of zij moet ontdekken welke aspecten schrijfvaardigheden moet uitmonden in deel uitmaken van de probeemsituatie en een verruiming inzicht kennis andere welke bijkomende facetten hierin mee vaardigheden houding en een verdieping spelen maatschappelijke verbanden en tegenstellingen b keuze van de probleemsituatie e de keuze van de probleemsituatie gebeurt op grond van gemeenschappelijkheid interesse van iedereen krijgen er moet een herkenbaarheid zijn van de deelaspecten in de situatie van de deelnemers de dringendheid van en de leerkansen in die situatie wat belevingsaspect inzicht en taalvaardigheid betreft bepalen ook de keuze het moet het groepsproces bevorderen door de vertrouwensrelatie tussen de deelnemers en begeleider onderling zo kunnen er persoonlijke ervaringen in de groep aan bod komen

20 e jaargang nummer 1 2 sep okt 1990 c analyse van de gekozen het taaltechnische en de vaardigheden probleemsituatie e door de begeleider het te gebruiken materiaal kan heel taalvaardigheid wat moet ik daarbij uiteenlopend van aard zijn b v brochures lezen schrijven zeggen begrijpen foto s audio visueel materiaal spreker kennis en inzicht wat moet ik daarbij spelvormen dikwijls vraagt het gebruik weten info van bestaande materialen een aanpassing belevingsaspect schrik angst faal voor het gebruik in de groep de gebruikte angst durven materialen en de resultaten van het the andere vaardigheden wat moet ik nog matisch werken worden vastgelegd in een kunnen om me te redden in die map iedere cursist houdt zelf deze resulsituatie taten bij aansluitende probleemterreinen verruimend waar zal de deelnemer nog e evaluatie e moeite mee hebben of verdiepend de evaluatie op het einde van het thema waar heeft het probleem nog mee te verduidelijkt in hoeverre de gestelde leer maken het maatschappelijk ruimer doelen voor iedere cursist en de groep verband de tegenstellingen zijn ingevuld de begeleider moet steeds attent zijn voor signalen die een uitgangsdtoetsing en verder concreet maken punt kunnen zijn voor een nieuwe analyse door toetsing van de ervaringen aan dit en uitwerking van probleemsituaties hier analysekader moeten zich leervragen kris bij wordt steeds vertrokken van de functionaliseren deze moeten functioneel en tionele leervragen van cursisten herkenbaar zijn en de deelnemers vol doende motiveren om een leerproces op 2 aandachtspunten gang te brengen met een blijvend effect bij de uiteindelijke planning en selectie materiaal moet levensecht zijn en van de leervragen zijn deelnemers actief bruikbaar in dagelijkse omstandig betrokken er wordt in de groep aan het heden zelfde gewerkt maar met mogelijke indivi inhoud er wordt geen strak omljnd duele leerplannen wat betreft het taal programma gevolgd maar de leerin technische en de deelaspecten van de houden worden bepaald door de probleemsituatie cursisten zelf open programmatje er wordt stapsgewijs gewerkt in groep of positie van de deelnemer het is de individueel naar de gestelde leerdoelen bedoeling dat de cursist zich minder het is belangrijk dat de cursist weet wat afhankelijk gaat opstellen t o v de op elk moment in de uitwerking het leer begeleider een gelijkwaardige verhou doel is dit vraagt momenten van reflectie ding vooral wat de leerinhouden be waar zijn we mee bezig is dit onze doel treft de deelnemer heeft inspraak en stelling hoelang werken we daar nog aan verantwoordelijkheid in zijn leerproces

verder het sociaal contact is belangrijk wat de begeleider heeft een belangrijke taak resulteert in sociale vaardigheden in het vinden en ontwikkelen van geschikt rol van de begeleider het is belangrijk materiaal info oefenmateriaal gericht op dat hij de leefwereld van de cursist sep okt 1990 nummer 1 2 20 e jaargang mn kent en zich daarin kan inleven hij moet oog en oor hebben voor alle cursisten en hun leervragen en inzicht toepassing krijgen in die aspecten die mogelijk het ziekenhuisspel i deel uitmaken van de probleemsituatie van de cursist doorheen het groeps proces heeft de begeleider een ver trouwensrelatie met iedere cursist op het ziekenhuisspel hoort bij het thema gebouwd hij of zij heeft een sturende ziek zijn rol discussie leiden iedereen erbij be trekken het essentiële uit een gesprek halen de begeleider mag niet te aanzet abstract zijn maar moet een duidelijke taal gebruiken iemand uit de groep werd opgenomen in resultaten toepassen van het geleerde het ziekenhuis voor een operatie de in de situatie waar de cursist moeite andere deelnemers brachten haar een be mee had het belevingsaspect is hierbij zoek iedereen die opgenomen wordt in belangrijk dit ziekenhuis krijgt een informatieve brochure die de mensen wegwijs maakt in het ziekenhuis 3 besluit leren is meer dan kennis verzamelen het e rvari ngen uitwisselen komt er op aan om inzichten en vaardig en inventa ri seren van de lee rvragen heden te verwerken die duurzaam zijn er is dus een relatie tussen leren en leven ervaringen van deelnemers bij zieken leren moet concreet en bruikbaar zijn en bezoek of mogelijke opname wordt dan door cursisten aan gevoeld als brainstormen noodzakelijk het is een middel tot verbe foto s b v uithangborden in het tering van hun eigen situatie de leerwen ziekenhuis sen die uit het dagelijkse leven komen en woordveld veranderingsmogelijkheden in zich hebben formulieren die je bij de dokter krijgt gaan het programma bepalen vergroten brochure van het plaatselijk ziekenhuis van concrete vaardigheden inzicht krijgen leerwensen die te maken hebben met je zelf als persoon de inhouden van het the e rvari ngen bundelen en keuze matisch werken zijn heel uiteenlopend uit van de probleemsituatie een veelheid van ervaringen van deelne mers op een bepaald terrein moeten as er wordt gezocht naar de concrete pecten komen die voor cursisten interes leervragen van cursisten wat voor hen sant of problematisch zijn het thematisch problematisch is waar ze meer inzicht in werken is geen doel op zich maar moet willen krijgen wat hun eigen beleving handelingsgericht zijn d w z bruikbaar in aangaat wat concrete vaardigheden de dagelijkse situatie van de cursisten betreft ntinr 20 e jaargang nummer 1 2 sep iokt 1990 doelstellingen moeilijke woorden i v m ziek zijn en leerdoelen door analyse medicamenten soorten specialisten van de probleemsituatie pictogrammen die in het ziekenhuis te zien zijn wegwijs raken in de wereld van het een brief schrijven naar iemand die in ziekenhuis drempel verlagen het ziekenhuis ligt met de verschillende inzicht in eigen mogelijkheden en dien uitwerkingen naar schrijfniveaus van de sten van het ziekenhuis deelnemers bevorderen van de taalvaardigheid ziekenhuisspel lezen schrijven praten luisteren opmerkingen de taaltechnische moei belevingsaspect durven eigen mening lijkheden worden steeds verwerkt in het te formuleren en vragen te stellen zelf thema en per cursist aangepast niveau vertrouwen vergroten minder angst verschillen niet alle deelaspecten komen voor die situatie krijgen voor iedere cursist aan bod er wordt in weer-

baarheid van de cursist bevoor de hele groep in kleinere groepjes en deren subject subject verhouding individueel gewerkt concrete en onderliggende leervragen moeten aan bod komen oog hebben voor mogelijke andere thema afronding en evaluatie sociale vaardigheden b v telefoneren voor iedere cursist wordt een minimale het ziekenhuisspel is gemaakt aan de doelstelling gesteld uren van raadplegin hand van een leestekst over mogelijke gen opzoeken en kunnen gebruiken pic ziekenhuiservaringen en is gebaseerd op togrammen herkennen een brief schrijven de ziekenhuisbrochure het spel is een naar de zieke medecursist wegwijzer in het ziekenhuis de vorm is gebaseerd op een ganzenspel verschil lende aspecten van een ziekenhuis uitwerken opname komen hier aan bod en worden van hetthema via opdrachten verduidelijkt welke papieren meenemen ziekenhuisjargon gesprek vanuit die ervaringen worden deelaspect met de dokter angst opkomen voor je ten van het thema besproken en geselecte zelf pictogrammen nazorg teerd dit op basis van de gemeenschap het spel gaat dus over de concrete situatie pelijkheid voor alle deelnemers zonder tie van een ziekenhuisopname de bele daarbij de individuele leervragen uit het ving ervan en de maatschappelijke oog te verliezen mogelijkheden context het is een verwerking en toetsing verschillende dokterstarieven bekijken van het geleerde het ziekenhuisspel kan visitekaartjes en kleine uithangborden tevens de mogelijkheid scheppen om ver m b t uurregelingen der op bepaalde leervragen in te gaan eigen mening durven zeggen en uitleg het kan ook een aanzet zijn om mogelijke vragen o a met meningsblad leervragen bij deelnemers te ontdekken telefoneren om inlichtingen naar het ziekenhuis kristin van tulder papieren die je krijgt bij de dokter en alfabetisering vlaanderen wat je er moet mee doen gentsesteenweg 58 9200 dendermonde sep okt 1990 nummer 1 2 20 e jaargang noot 1 het ziekenhuisspel is te verkrijgen bij alfabetisering vlaanderen tel 052 22 02 41 bibliografie huisman tonny eva de baat eerste hulp bij thematisch werken s v e werkgroep alfabetisering limburg startfase van een lees en schrijfgroep werkgroep alfabetisering limburg van lee rv ragen tot freire teksten uit de introductiereeks van de oostvlaamse alfagroepen tester poezien t nederlandse teater aoezien heeft een nieuwe onderwijs televisie brochure voor het seizoen 1990 91 vooreers t is er het pakket u via uitgeverij infodok kan je de theaterproducties het hoofd van school tv gids van de not hersens 8 12jaar annet lie in het holst van are nacht 7 12 jaar s verkrijgen in de catalogus van najaar 90 vonden we alvast de vanseppesep xxx 12 jaar de volgende suggesties repe titie jaarl bij elke pro duktie hoort een werkmap met de s nodige informatie voor een inten plaatjes kijken 2 zelf verhalen sieve voorbereiding of nabespre maken kleuters king de voorstellingen kunnen ook wameltaal kleuters op ale eigen school plaatsvinden boekenkastje kijken daarnaast is er ook poezien educatief met speelse werksessies basisondeiwijis op school rond poezie gedich computerjournaal taal en tenfabriek literatuur boekentrip computers secundair en theater rheaterspeeldag per onderwijs sessie van 2 lesuren kunnen max 30 leerlingen ingewijd worden in de kunst en de kneepjes van de drama tische of literaire expressie 0 schrijvers over indie secundair onderwijs inlichtingen teater poezien tentoonstellingslaan 87 9000 0 inrichtingen nfodo brabangonnestraat 95a 3000 gent tel 091125 28 08 leuven tel 016 22 87 44 nec 20 e jaargang nummer 1 2 sep okt 1990

